
EDUCATION OF AESTHETIC ABILITY ON THE BASIS OF FINE ART

Raximova Dilfuza Jurgunovna¹

5th school, Ohangaron city, Tashkent region

KEYWORDS

art, worldview, culture, beauty,
design, sophistication, society,
taste, educational factors

ABSTRACT

Fine art lessons are of particular importance in the formation of students' spiritual worldview and ideological beliefs. It develops the ability to think, visual memory, creative imagination, artistic taste, and aesthetic sense. Each type of visual art lessons taught at school (drawing a picture based on the object itself, decorative painting, painting based on the theme, conversation about visual art) helps the growth of students' creative abilities and the formation of their worldview, that is, it makes a person perfect in every way. One of the main tasks of visual arts is to provide students with aesthetic, especially artistic education. Aesthetic education is the education of students' ability to fully perceive the beauty of life, nature, art, and society. Beauty affects the mind, heart, and will of people and enriches their spiritual outlook.

2181-2675/© 2022 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: 10.5281/zenodo.7482295

This is an open access article under the Attribution 4.0 International(CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

---

¹ Teacher, 5th school, Ohangaron city, Tashkent region, UZB

TASVIRIY SAN'AT ASOSIDA ESTETIK QOBILIYATNI TARBIYALASH

KALIT SO'ZLAR:

san'at, dunyoqarash
madaniyat, go'zalik, dizayn,
nafosat, jamiyat, did, tarbiya
omillari

ANNOTATSIYA

Tasviriy san'at darslari o'quvchilarda ma'naviy dunyoqarashni, g'oyaviy e'tiqodni shakllantirishda alohida ahamiyat kasb etadi. U fikrlash qobiliyatini, ko'rish xotirasini, ijodiy tasavvurni, badiiy didni, estetik hissiyotni o'stiradi. Maktabda o'qitiladigan tasviriy san'at darslarining har bir turi (narsaning o'ziga qarab rasmini chizish, dekorativ rasm chizish, mavzu asosida rasm chizish, tasviriy san'at haqida suhbat) o'quvchilar ijodiy qobiliyatining o'sishiga, dunyoqarashining shakllanishiga yordam beradi, ya'ni shaxsni har tomonlama kamol toptiradi. Tasviriy san'atning asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarga estetik, xususan, badiiy tarbiya berishdir. Estetik tarbiya - bu o'quvchilarning hayotdagi, tabiatdagi, san'atdagi, jamiyatdagi go'zalliklarini to'liq idrok etish qobiliyatini tarbiyalashdir. Go'zallik kishilarning aqliga, qalbiga, irodasiga ta'sir etib, ma'naviy dunyoqarashini boyitadi.

Prezidentimiz asarlarida san'at va madaniyat dargohlarining o'sib kelayotgan yangi avlod tarbiyasidagi o'rniga alohida ahamiyat berilgan. Davr bilan hamnafas yashayotgan, hayot sinovlarida toblangan fidoyi insonlarhaqida hikoya qiluvchi asarlar bilan milliy madaniyatimizni boyitish zarurligi ta'kidlangan. Bu vazifa san'atkorlar uchun ham bevosita taaluqlidir. Ma'naviy hayotimizni, milliy ong va qadriyatlarimiz, e'tiqod vatafakkurimiz, urf-odat va an'alarimizni asrab - avaylash, ma'naviy olamimizni yuksaltirish bevosita ijokorlar faoliyati bilan bog'liq.

O'zbek va chet el rassomlarining go'zal asarlarini kim maroq, bilan tomosha qilmagan, ulardan zavq olmagan? Muzey va ko'rgazmalarda atigibir marta bo'lgan odam rassomlarimiz tomonidan yaratilgan go'zal asarlarni tomosha qilishdan bahramand bo'ladi albatta, ko'ngliga o'tirgan assarlarni yana bir bor ko'rish maqsadida shoshiladi. O'tmish va hozirgi zamon tasviriy san'at asarlarini tomosha qilishni hammamiz ham yaxshi ko'ramiz. Buning juda ko'p sabablari bor. Shu o'rinda mashho'r rassomlardan birining shunday gaplari bor.

Ushunday degandi: «Biz san'atni shuning uchun ham sevamizki, u insonni o'rab olgan borliqning go'zal tomonlarini ochib beradi, insonga kuch quvvat, sevinch baxsh etadi, uni ruhiy, ma'naviy jihatdan boyitadi, hayotini zavq-shavqqa to'ldiradi. Biz san'at asarlarini shuning uchun ham qadrlaymizki, ular shoirona his - tuyg'ularga boy bo'ladi, rassom o'zyurak haroratini, tuyg'ularini kamyob, takrorlanmas, original, hayotiy bo'yoqlar bilan ifoda etadi». Yuksak g'oyaviy, mazmunli, xalqchil, yuksak badiiy mahorat bilan haqqoniy yaratilgan san'atgina bizning aql hamda his-tuyg'ularimizga ta'sir etadi.

Yaqin o'tmishdagi realistik san'at namoyandalari ijodining eng muhim xususiyatlaridan biri shunda ediki, ular o'z asarlarida xalq hayoti bilan chambarchas bog'liq

bo'lgan, xalqda o'z kuchiga ishonch uyg'otuvchi muhim mavzularni aks ettirardi. Rassomlarning faqat turmush emas, shuningdek tabiat manzaralari ham tasvir etilgan rasmlaridagi hayot haqiqati kishini qattiq hayajonga soladi. Ajoyib tabiat manzaralarini ko'rar ekanmiz, rassomning quyidagi so'zlarini eshitayotgandek bo'lamiz: «Odamlar, qarang, biz yashayotgan olam qanday go'zal, uni men kabi seving, ana shu muqaddas sevgi bilan uni o'zingizga asir eting. Bu boqiy dunyoda undan bir umrga lazzatlaning, tinchlikni qadriga yeting, buyuk ishlarga belingizni mahkam bog'lab olg'a intiling».

O'ral Tansiqboyevning —Jonajon o'lka nomli asari sevimli o'lkamiz tabiatiga cheksiz mehr-muhabbat hissi bilan sug'orilgan. Suratda baland tog' etaklaridan gul terayotgan bolalarni, ertalabgi quyoshning zarrin nurlari yoritib turgan cheksiz vodiyni o'rab olgan qorli tog'lar ponaramasini ko'rar ekanmiz, ko'z o'ngimizda kishining irodasi va mehnati bilan bog'u-bo'stonga aylanayotgan O'zbekiston yerlarining yorqin manzarasi gavdalanadi. O'zbekistonning go'zal tabiati O'.Tansiqboyev ijodida markaziy o'rinni egallaydi. Kasbidan qat'i nazar, har bir odamni tasviriy san'at orqali estetik qobiliyatini o'stirish, uning estetik ehtiyojlarini qondirish jo'da mo'himvazifadir. Rassomlarimiz vatan va jahon progressiv san'atiga suyangan holda o'zining chuqur g'oyaviyligi, shaklining mo'kammalligi, xalq turmushigabog'liqligi bilan ajralib turuvchi san'at yo'lida dadil qadamtashlamoqdalar. Yangi kishini tarbiyalashda, xususan, estetik jihatdan tarbiyalashda san'atning roli katta.

O'zida ilg'or g'oyalarni mujassamlantirgan mehnatsevar kishisirassomlarning eng sevimli va asosiy qahramonlariga aylanmog'i kerak. Optimizm va hayotbaxsh g'oyalar bilan sug'orilgan zamon quruvchisiga xosolijanob fazilatlarini taraqqiy ettirishi va san'at asarlari millionlab kishilarimiz uchun sevinch, ilhom manbai bo'lib xizmat qilishi, uning irodasi, orzu-umidlarini, histuyg'ularini ifoda qilishi, ularning hamg'oyaviy, ham ma'naviy o'sishida kuchli bir vosita bo'ladi. Xalqimizning san'atga bo'lgan qiziqishi, o'z hayotini go'zal qilishga, uniestetik jihatdan boyitishga bo'lgan intilishi benihoyadir.

Yoshlarni estetik ro'hda tarbiyalashda san'atning roliga katta ahamiyat beriladi. Binobarin, San'at ahllari oldiga shunday muhim vazifalar qo'yilgan bir paytda, rassomlar ham bugungi qahramonlar haqida asarlaryaratish katta ahamiyatga ega. San'atning ta'sir kuchi xilma-xildir, u chindan ham mu'jizalar yaratishi mumkin. Insonning san'at asarlari ta'sirida o'z o'y-fikrlarini va histuyg'ularini chuqurroq tushunishga, teran fikr yuritishga, hayotda o'z o'rnini topib olishga, boshqalarni tushunishga, jamoa bilan barobar qadam tashlashiga yordam qilish zarurligini alohida o'qtirish lozim.

Yaxshi estetik did — kishining chinakam go'zal narsadan zavqlana olishi, mehnatda, turmushda, xulq-atvorda, san'atda go'zallik yaratish, uni tushunish qobiliyatiga ega bo'lishdir. Madaniy saviyasi keng va chuqur bo'lgan odam hayotiy voqealarga bir tomonlama emas, balki har tomonlama, mukammal estetik baho bera oladi.

Tomoshabinlarni san'at asarlari bilan tanishtirish ularning bilim doirasini chuqurlashtiradi, hic-tuyg'ulariga ta'sir etadi va shaxsining tarkib topishiga yordam beradi.

Shunday qilib, insoniyat jamiyatida tasviriy san'atni o'qitish orqali bir qator ta'lim va

tarbiyaviy vazifalar amalga oshiriladi. Bu vazifalarni amalga oshirish jarayoni o'z o'rnida o'quvchilar tafakkurini rivojlantirish imkonini beradi, ularning tevarak-atrof haqidagi tushunchalarini umumlashtiradi va chuqurlashtiradi. Shular asosida bolalarda materialistik dunyoqarash shakllantiriladi.

Tasviriy san'atni o'qitish realistik rasm chizishni o'rganish odamlarga qanday imkoniyatlar yaratishini atroflicha ko'rsatishni maqsad qilib qo'yadi. O'quvchilarga rasm chiza bilish har qanday ishda, har qanday mutaxassislikda qo'l kelishini tushuntirib berish kerak. Masalan: insonlarda yozishdan oldin chizish qobiliyatining shakllanganligini (ibtidoiy davrdagi qoyatoshlardagi tasvirlar), hozirda tasviriy faoliyatning boshqa fanlarni tushuntirishda qo'llanilishi, teatr, kino, multfilm, arxitektura, mashinasozlik, o'yinchoqlar, o'quv qurollarini dizaynlari, kitoblarni badiiy bezash ishlarida, xona interyer dizayni va ishlab chiqarishning boshqa ko'pgina soxalarida qo'llanilishini kuzatishimiz mumkin. Tasviriy san'atning asosiy amaliy vazifalaridan biri o'quvchilarni real rasm chizish usullari bilan qurollantirishdir.

Xulosa o'rnida: Rangtasvir, grafika, haykaltaroshlikasarlari bilan tanishtirishda tarixiy voqealarni, badiiy asarqahramonining qiyofasini, uning tashqi muhit, alohida shaxs yoki ijtimoiyguruh bilan bo'lgan munosabatini anglashga imkon beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Normatov N. —Ranglar yurtiga yo'l||, T. Noshir – 2013 y.
2. Barziyev, O. (2021). Traditional Poetic Series Related to Detail Motivating to Enlighenment. International Journal on Integrated Education, 4, 12.
3. XUSANOVA, M. R. A. (2021). THE USE OF EXPRESSIVE PHONETIC MEANS IN FARIDA AFROZS WORKS. THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука, (9), 642-645.
4. Xusanova, M. R. A. (2016). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНО-СТИЛИСТИЧЕСКИХ НЕОЛОГИЗМОВ-ПРИЗНАК СТИЛИСТИЧЕСКОГО СВОЕОБРАЗИЯ. Актуальные научные исследования в современном мире, (5-1), 125-130.
5. Xusanova, M. R. A. (2021). THE USE OF ARCHAISM IN THE WORKS OF FARIDA AFROZ. Theoretical & Applied Science, (4), 252-254.
6. Zulfiya Marufova (2021). O'ZBEK MUMTOZ SHE'RIYATIDA ZONIMLAR VOSITASIDA GO'ZALLIK IFODALASH. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1 (3), 307-311.
7. Marufova, Z. (2021). РЕАЛИЗАЦИЯ ПОСРЕДСТВОМ ЗООНИМОВ ВЫРАЖЕНИЯ ВОСТОЧНОЙ КРАСОТЫ. Theoretical & Applied Science, (7), 13-16.
8. Barziyev, O. H. (2018). ANALYSES OF UZBEK POETRY AND TURKISH LITERATURE, IT'S FREEDOM AND NATIONALITY AT THE SECOND PART OF XIXTH CENTURY AND AT THE BEGINNING OF THE XXTH CENTURY. Theoretical & Applied Science, (7), 48-51.
9. Vapoyevna, N. U. (2022). METHODS OF DEVELOPMENT OF SPEECH COMPETENCES OF STUDENTS OF THE 8TH GRADE THROUGH TEXT TYPES. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(5), 1242-1425.

10. Vapoyevna, N. U. (2022, May). THE USE OF MODERN METHODS IN THE DEVELOPMENT OF SPEECH COMPETENCES IN THE 8TH GRADE SYUENTS. In Conference Zone (pp. 278-279).
11. Хидиров, X. H. (2019). Philosophical Analysis of the Role of the Media in Shaping Civic Culture in Uzbekistan. Молодой ученый, (15), 322-324.
12. Toshmuratov. M. E. –Rangtasvir amaliyoti||, Uslubiy qo'llanma. T.: –Chashma print||, 2010.
13. Xudayberganov R. «Kompozisiya». Toshkent.2004
14. Xaitov E, Sh. Jumaniyazov –Rangtasvir||, Uslubiy qo'llanma. Toshkent.: Info Capital Group, 2018.